

REPERTORIUM OP DE LENEN VAN DE GRAAF VAN HOLLAND TEN OOSTEN VAN HET VLIE, 1308-1641

door
J.C. Kort

*Eerder gepubliceerd in 'Ons Voorgeslacht', jrg. 42 (1987), een uitgave van de
Zuidhollandse Vereniging voor Genealogie*

Inleiding

Aanwijsbaar vanaf het begin van de veertiende eeuw beschikte de graaf van Holland over enige lenen in het huidige Friesland. Deze werden geregistreerd door zijn Leen- en Registerkamer (LRK). Hier zijn de lenen behandeld, die meer dan eens voorkomen. Daarom zijn enkele opdrachten, daterend van omstreeks 1400,¹ buiten beschouwing gelaten. De spelling van de eigenamen is naar vermogen gemoderniseerd.

Noot:

1. Deze zijn gedrukt: E. Verwijs, *De oorlogen van hertog Albrecht van Beieren met Friezen enz.*, Utrecht 1869.

AMELAND

1. Ameland, (1439: zijnde een eiland in zee in Oostfriesland), gelegen naast de Schelling, met heerlijkheid hoog en laag, put en galg behalve de zeevond en tol voor de leenheer.

11-8-1398: Heer Arnout, heer van Egmond en IJsselstein, maarschalk in Oostfriesland, als vrije heerlijkheid, LRK 52 fol. 291v-292 nr. 1242.

6-4-1439: Dirk Albout bij overdracht door Gijsbert Albout, kanunnik van St. Jan te Utrecht, zijn broer, zoals Gerard Albout, hun vader, LRK 114 fol. 140v-141.

6-8-1451: Heer Willem, broeder te Gelre, heer van Egmond enz., neef van de leenheer, bij dode van Jan, zijn vader, LRK 116 c. Kenn. fol. 12-12.

9-8-1530: Adriaan van Borsele voor Karel, graaf van Egmond, heer van Bar, Hoogwoud enz., neef van de leenheer, bij dode van graaf Jan van Egmond, diens vader, LRK 125 c. Friesl. fol. 7-9v.

27-10-1538: Hulde van Karel, graaf van Egmond, LRK 125 c. Friesl. fol. 9v.

15-12-1542: Heer Lamoraal, graaf van Egmond, heer van Bar, Hoogwoud enz., neef van de leenheer, bij dode van Karel, zijn broer, LRK 126 c. Friesl. fol. 5v-6v.

15-6-1578: Filips, prins van Cavre, graaf van Egmond, bij overdracht door Anton Geniets voor Sabina, paltsgravin aan de Rijn, hertogin in Beieren, prinses van Gavre, nicht van de leenheer, zijn moeder, LRK 134 fol. 230v-231v.

23-3-1641: Jebbo Aldringa toe Terwert, Esinga en Hummerzeeland, hoofdelling, gehuwd met Françoise van Camminga, bij dode van Witzo van Camminga, haar broer, die aankwam van Pieter van Camminga, diens broer, die aankwam van heer Sicco van Camminga, diens vader, na verzuim, LRK 149 c. Kenn. fol. 1-3.

HET BILT

2. 100 pondemaat land, groot 40 morgen, in het Bilt.

17-6-1527: Frits van Crombach, drost van Harlingen, LRK 125 c. Friesl. fol. 1.

16-7-1541: Sixtus van Crombach bij dode van Frits van Crombach, ridder, zijn vader, LRK 126 c. Friesl. fol. 5.

GRIENT

3. Een eiland in zee, genaamd Grient, groot 200 morgen, (1421: in Friesland) met heerlijkheid hoog en laag en toebehoren behalve de zeevond en tol voor de leenheer.

3-2-1399: Johan, heer van Arkel, Pierrepont, het land van Mechelen, neef en raad van de leenheer, bij koop, LRK 441 fol. 20v.

24-3-1421: Dirk de bastaard van Seraing, dienaar van de leenheer, LRK 62 fol. 25v.

6-4-1439: Dirk Albout bij overdracht door Gijsbert, kanunnik van St. Jan, zijn broer, zoals Gerard, hun vader, LRK 114 fol. 140v-141.

LEMSTERLAND en WESTSTELLINGWERF

4. Het gerecht te Veen (13..: het dorp Veenhuizen) en te Monike-Kuinre, gelegen in Stellingwerf, en 17 hoeven aldaar; het erf te Oosterzee, genaamd Penninghuur.

17-7-1331: Jan van Kuinre, ridder, zoals Hendrik van Kuinre, zijn neef, te delen, LRK 9 fol. 24v nr. 122.

..-13..: De heer van Kuinre, Graven van Holland, inv. 859.

..-13..: De heer van Kuinre alleen met het eerste perceel, LRK 432 fol. 60.

STAVOREN

5. 50 franse kronen jaarlijks op de excijns van Stavoren.

12-6-1407: Herman van Kuinre, dienaar van de leenheer, voor zijn leven, LRK 54 fol. 38v.

6. 50 franse kronen jaarlijks op de excijns van Stavoren.

12-6-1407: Bertout van Gent voor zijn leven, LRK 54 fol. 38v.

7. Het stenen huis in Stavoren, waar de leenman in woont, en de hofstede, waar het op staat, genaamd 's-Graven hofstede, en de hofstede daarnaast, ook genaamd 's-Graven hofstede.

25-4-1308: Hessel heer Gelmersz., poorter van Stavoren, erkent beleend te zijn, Schwarzenberg, Charterboek Vriesland, 1, p. 135.

20-4-1333: Hessel Doedenz. bij dode van Otto heer Hesselsz., zijn oom, LRK 9 fol. 25v nr. 130.

TERSCHELLING

8. Een eiland in zee, genaamd Schelling (1469: groot 2 à 3 mijl), met heerlijkheid hoog, (1521: middel) en laag, (1469: aanstelling van baljuw, schout en schepenen en het huisgeld, zijnde 4 groten op elk huis of haard), behalve de zeevond en tol voor de leenheer.

3-2-1399: Johan, heer van Arkel, neef en raad van de leenheer, bij koop, LRK 441 fol. 20v.

3-8-1417: Gerard van Heemskerk, ridder, bij koop voor 2000 gouden hollandse schilden zoals heer Jan van Arkel en het huis, dat hij zal bouwen, zal open zijn voor de leenheer, LRK 59 (VIII) fol. 2v-3.

24-3-1421: Heer Gerard van Heemskerk, heer van Oosthuizen, ridder, raad van de leenheer, LRK 62 fol. 25v.

18-2-1427: Margaretha van Kralingen en haar dochter mogen gebruiken, nadat heer Gerard van Heemskerk, haar man, die naar Denemarken trok, verzuimde, LRK 318 fol. 91.

9-4-1429: Gijsbert van Vianen voor Meine, dochter van heer Gerard van Heemskerk, zijn vrouw, bij dode van haar vader, LRK 62 fol. 118v.

..-11-1469: De proost van St. Donaas te Brugge, die een derde van de inkomsten aan de leenheer zal laten, zoals de heer van Arkel, Rekenkamer, nr. 3 rood fol. 55v-56v.

23-7-1475: Heer Arnout, heer van Zevenbergen, voor Joost, zijn zoon, bij dode van Meine van Heemskerk, diens grootmoeder, LRK 118 c. Kenn. fol. 12.

19-6-1476: Heer Arnout van Zevenbergen voor Maria, zijn dochter, bij dode van Joost, haar broer, LRK 118 c. Kenn. fol. 14.

16-7-1502: Accoord tussen Cornelis van Bergen, ridder, gehuwd met Maria, vrouwe van Zevenbergen, met François van Busleyden, aartsbisschop van Besançon, proost van St. Donaas te Brugge, die het leen aan de eerste partij afstaat, LRK 122 c. Friesl. fol. 4-6.

12-8-1521: Tjeerd van Burmania, rentmeester van Friesland, bij overdracht door Arnout van der Sluis voor Maria, vrouwe van Zevenbergen, bevestigd door Maximiliaan van Bergen, kamerling, ridder van het Gulden Vlies, haar zoon, LRK 124 c. Friesl. fol. 8-9.

18-7-1527: Arnout van der Sluis Jansz., rentmeester van Zevenbergen, voor Maria, vrouwe van Zevenbergen, Nieuwkoop, Noordeloos enz., weduwe Cornelis van Bergen, bij overdracht door Tjeerd van Burmania, raad ordinaris in Friesland, ridder, LRK 125 c. Friesl. fol. 1v-2.

15-12-1529: Arnout van der Sluis Jansz. voor Cornelis van Bergen, heer van Zevenbergen, Millen, Noordeloos, Ranst enz., bij dode van Maria van Zevenbergen, diens moeder, LRK 125 c. Zd.-Holland fol. 15-16.

17-8-1560: Nicasius Hanneman, stadhouders van de lenen, voor heer Johan van Ligne, graaf van Aremberg, vrijheer van Barbançon enz., bij dode van Cornelis van Bergen, diens neef, LRK 129 c. Kenn. fol. 7v-8.

9-4-1569: Willem van Hoof, kastelein en rentmeester van Honselersdijk, voor Karel, graaf van Aremberg, heer van Zevenbergen, neef van de leenheer, bij dode van Jan, diens vader, LRK 131 c. Zd.-Holland fol. 33v-35.

23-3-1615: Karel, graaf van Aremberg, prins van Rebecque enz., draagt samen met zijn recht in Grient over aan de leenheer voorf 52.000.-, LRK 141 c. Kenn. fol. 15v-16.